

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การงอกของเมล็ด (2)

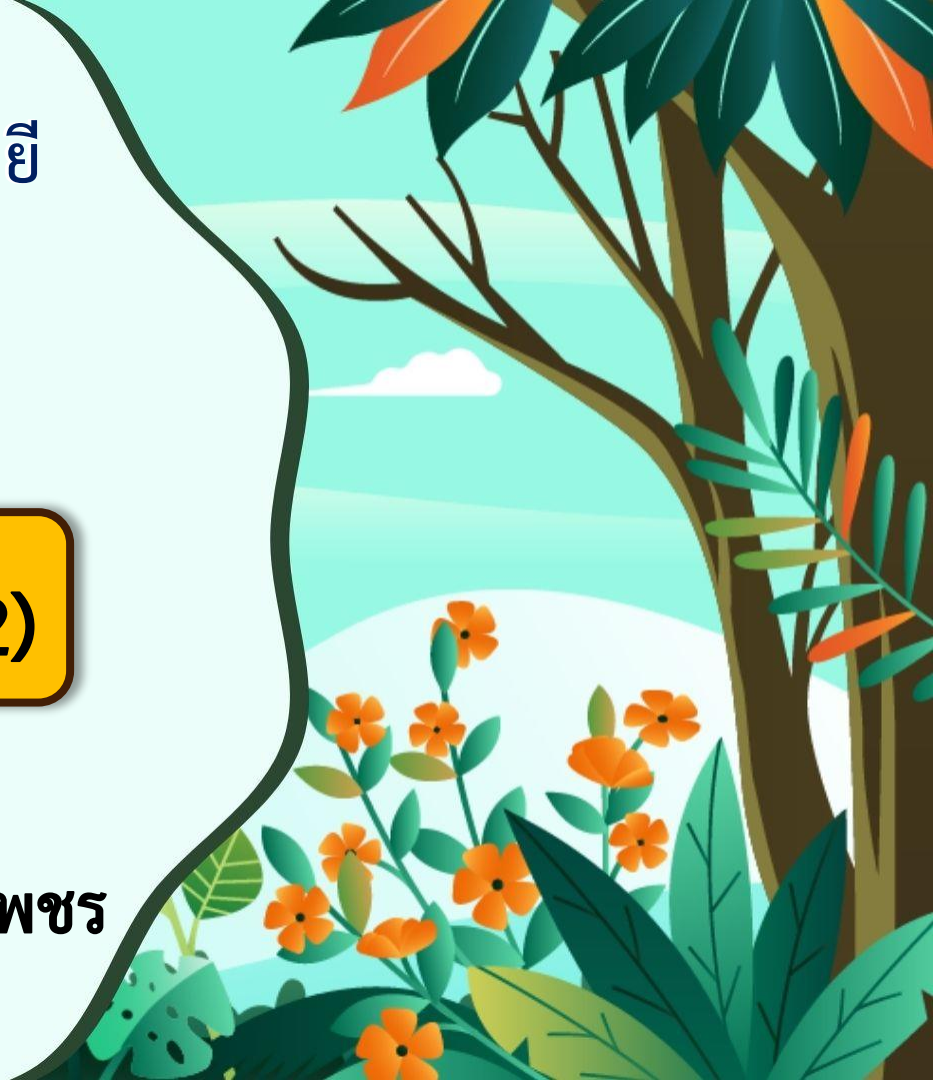
ครูผู้สอน

ครูวรกันต์

รักพงษ์

ครูอลงกรณ์

สุวรรณเพชร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำรงชีวิตของพืช

การงอกของเมล็ด (2)

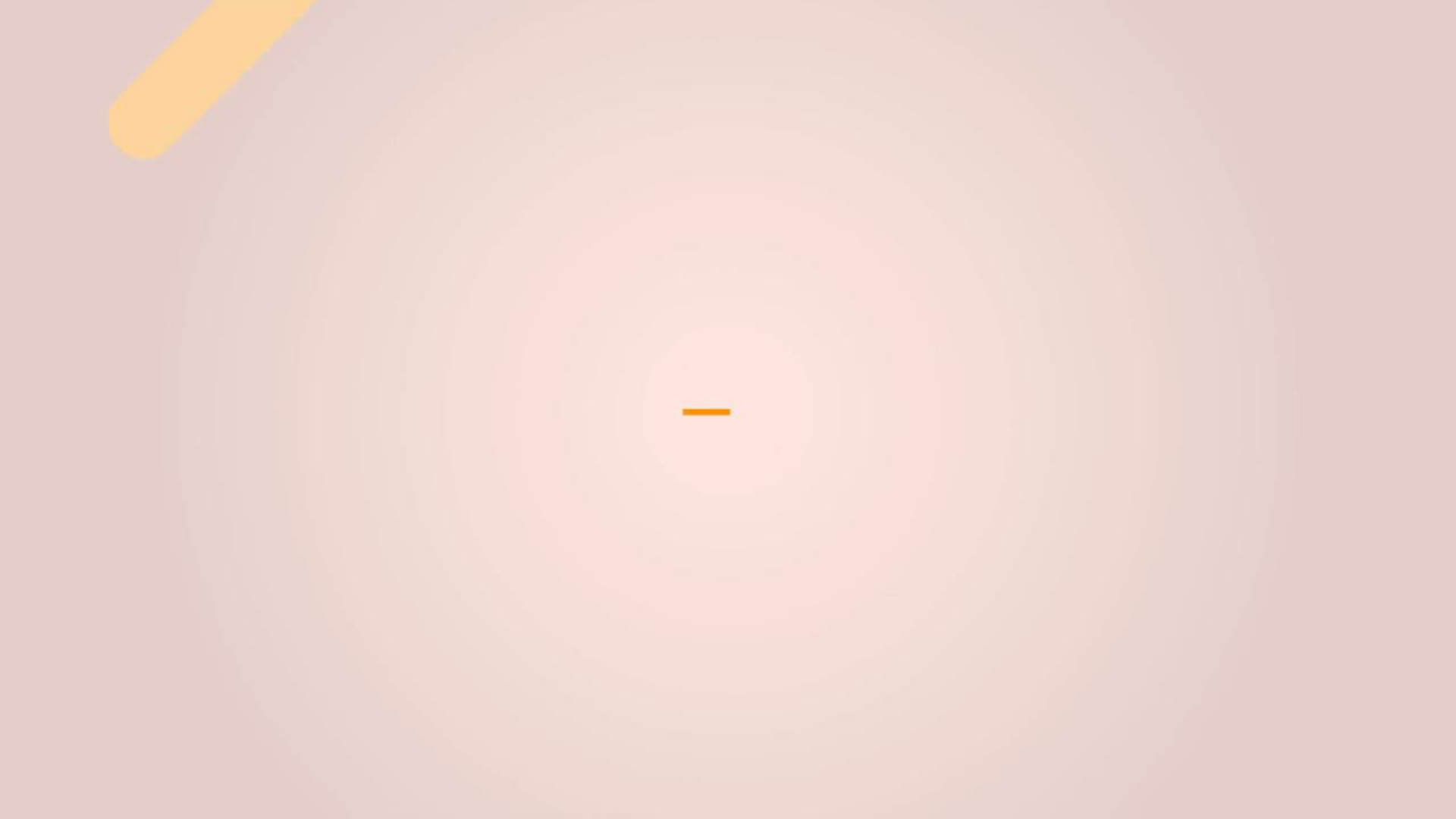

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายปัจจัยที่จำเป็น
ต่อการงอกของเมล็ด

ทบทวนชวณคิด

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

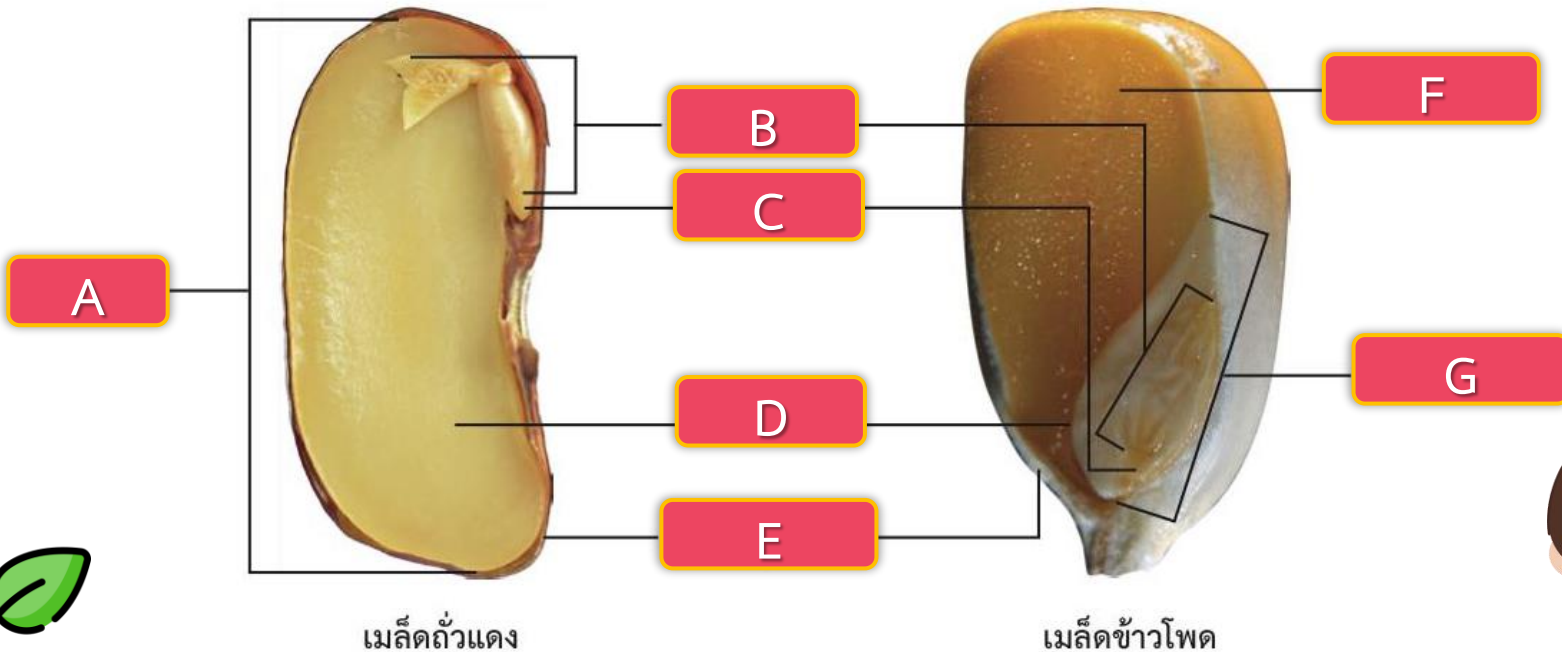
เมล็ดมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เผยแพร่โดย : คลังความรู้ SciMath

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=MR_iSYW1DPw&t=32s

ทบทวนชวนคิด

ทบทวนชวนคิด

เมล็ดพืชประกอบด้วย เปลือกหุ้มเมล็ด

เอ็มบริโอ และเอนโดสเปิร์ม

ซึ่งแต่ละส่วนมีหน้าที่แตกต่างกัน

ทบทวนชวนคิด

โดยเมล็ดพืชแต่ละชนิดอาจมีส่วนประกอบ

แตกต่างกัน เช่น

พบเอนโดสเปิร์มในเมล็ดข้าวโพด

แต่ไม่พบในเมล็ดถั่วแดง

คำถามชวนคิด

ทำอย่างไร

เมล็ดจึงจะงอก

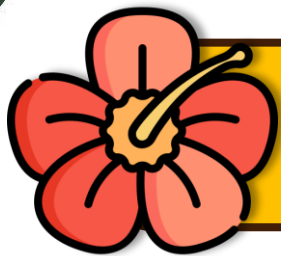

คำถามชวนคิด

เมื่อเมล็ดงอก
จะมีการเปลี่ยนแปลง
อย่างไร

กิจกรรมที่ 1

เมล็ด

งอกได้อย่างไร

ตอนที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 1

เมล็ด

งอกได้อย่างไร

ตอนที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 1

เมล็ดงอกได้อย่างไร

จุดประสงค์

1. สังเกตและอธิบายส่วนประกอบและหน้าที่ของส่วนประกอบของเมล็ด
2. ออกแบบการทดลองเกี่ยวกับการงอก เพื่ออธิบายปัจจัยที่จำเป็นต่อการงอกของเมล็ด

วัสดุและอุปกรณ์

1. เมล็ดถั่วแดงแช่น้ำ 10-15 เมล็ด
2. เมล็ดข้าวโพดแช่น้ำ 10-15 เมล็ด
3. โคมิตถ่าน เพื่อบันทึกจำนวนไม่กลุ่ม
4. แบริชยาย 2-3 ชั้น
5. น้ำ

ข้อควรระวัง

โคมิตถ่านมีความคม ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

ตอนที่ 1

1. สังเกตดูรูปร่างลักษณะภายนอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพด วาดภาพ ชื่อส่วนประกอบที่สำคัญ และบรรยายสิ่งที่สังเกตเห็นได้
2. ใช้มีดผ่าเมล็ดถั่วแดง สังเกตส่วนประกอบภายในเมล็ด วาดภาพ ชื่อส่วนประกอบที่สำคัญ และบรรยายสิ่งที่สังเกตเห็นได้
3. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบและหน้าที่ของส่วนประกอบเมล็ด บันทึกผล
4. ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะภายในและภายนอกของเมล็ดทั้ง 2 ชนิด บันทึกผล

ตอนที่ 2

1. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการงอกและปัจจัยในการงอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพด บันทึกผล
2. ออกแบบการเพาะเมล็ดและตารางบันทึกผลเพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเมล็ดที่ขึ้นแต่เริ่มเพาะจนถึงต้นโตขึ้น
3. เพาะเมล็ดตามที่ได้ออกแบบ สังเกตการเปลี่ยนแปลงของเมล็ด บันทึกผล และเขียนรายงานเกี่ยวกับการทดลอง

ใบงานที่ 1

เมล็ด

งอกได้อย่างไร

ตอนที่ 2

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

การงอกของเมล็ด

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

ออกแบบการทดลองเกี่ยวกับการงอก
เพื่ออธิบายปัจจัยที่จำเป็น
ต่อการงอกของเมล็ด

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

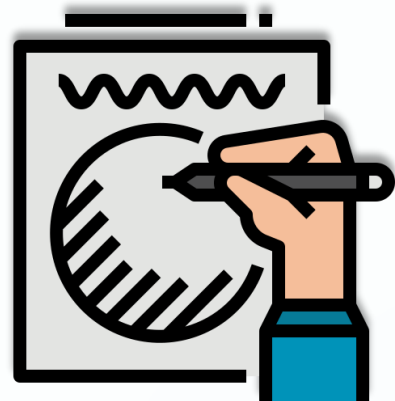
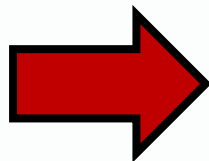
วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

สืบค้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
การงอกและปัจจัยในการงอก
ของเมล็ดถั่วแดงและ
เมล็ดข้าวโพด บันทึกผล

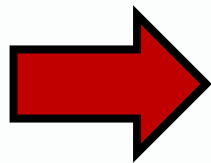

ออกแบบการเพาะเมล็ดและ
ตารางบันทึกผลเพื่อสังเกต
การเปลี่ยนแปลงของเมล็ดพืช
ตั้งแต่เริ่มเพาะจนถึงต้นพืชมีใบแท้

วิธีการดำเนินกิจกรรม

เพาะเมล็ดตามที่ได้ออกแบบ

สังเกตการเปลี่ยนแปลงของเมล็ด
บันทึกผล

วิธีการดำเนินกิจกรรม

เขียนรายงานเกี่ยวกับ
การทดลองอย่างย่อ

สืบค้นและรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับ

การงอก

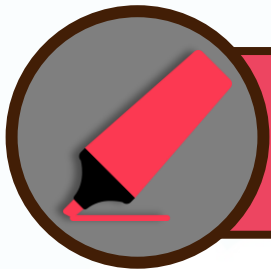
และปัจจัยในการงอก

ของเมล็ดถั่วแดง

และเมล็ดข้าวโพด

คำสำคัญ

เมล็ด

การงอก

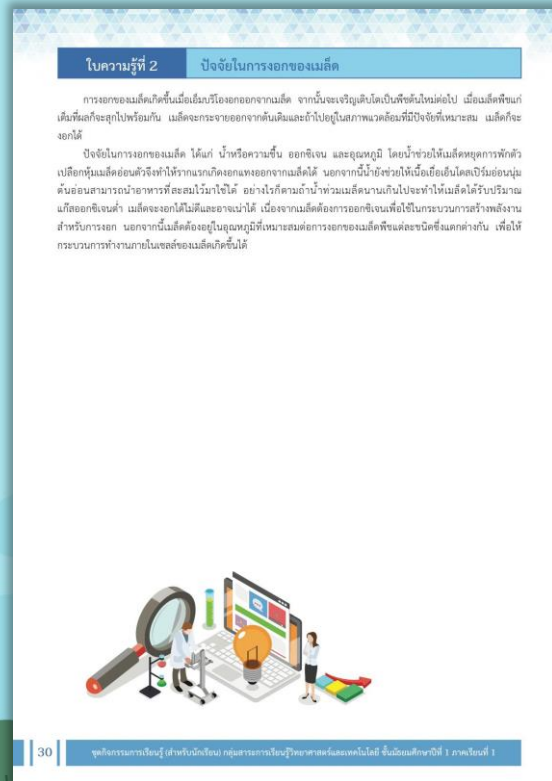
ปัจจัยในการงอก

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการรงอก ของเมล็ด

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

การงอกของเมล็ดเกิดขึ้นเมื่อเอ็มบริโองอกออกจากเมล็ด
จากนั้นจะเจริญเติบโตเป็นพืชต้นใหม่ต่อไป

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

เมื่อเมล็ดพืชแก่เต็มที่ผลก็จะสุกไปพร้อมกัน
เมล็ดจะกระจายออกจากต้นเดิมและถ้าไปอยู่
ในสภาพแวดล้อมที่มีปัจจัยที่เหมาะสมเมล็ดก็จะงอกได้

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

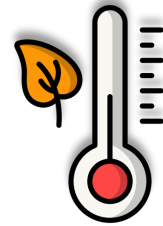
ปัจจัยในการงอกของเมล็ด ได้แก่

น้ำหรือความชื้น

ออกซิเจน

อุณหภูมิ

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

โดย**น้ำ**ช่วยให้เมล็ดหยุดการพักตัว
เปลือกหุ้มเมล็ดอ่อนตัวจึงทำให้ราก
แรกเกิดงอกแทงออกจากเมล็ดได้
นอกจากนี้**น้ำ**ยัง**ช่วยให้เนื้อเยื่อ**
เอ็นโดสเปิร์มอ่อนนุ่ม ต้นอ่อนสามารถ
นำอาหารที่สะสมไว้มาใช้ได้

ใบความรู้ที่ 2

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

อย่างไรก็ตามถ้าน้ำท่วมเมล็ดนานเกินไป

จะทำให้เมล็ดได้รับปริมาณแก๊ส

ออกซิเจนต่ำ เมล็ดจะงอกได้ไม่ดีและ

อาจเน่าได้ เนื่องจากเมล็ดต้องการ

ออกซิเจนเพื่อใช้ในกระบวนการสร้าง

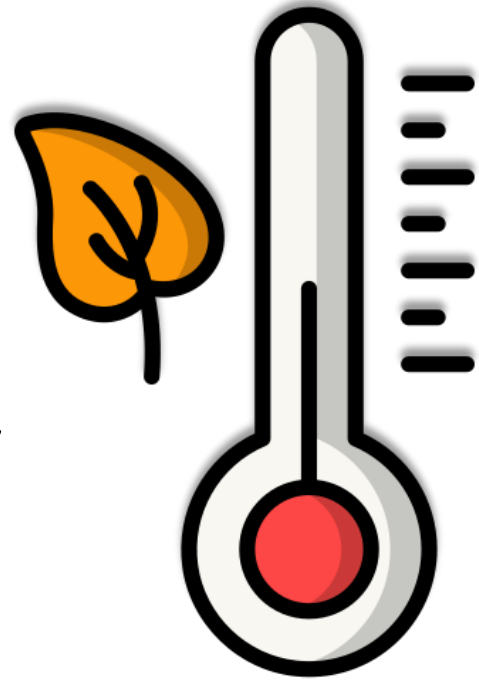
พลังงานสำหรับการงอก

ใบความรู้ที่ 2

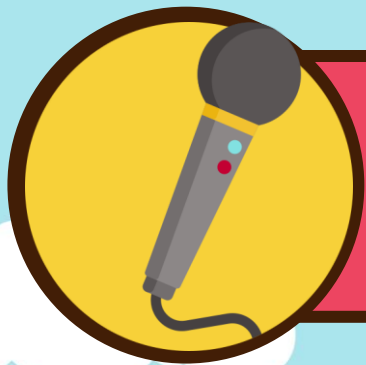
ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

นอกจากนี้เมล็ดต้องอยู่ใน
อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการงอก
ของเมล็ดพืชแต่ละชนิดซึ่งแตกต่างกัน
เพื่อให้กระบวนการทำงานภายในเซลล์
ของเมล็ดเกิดขึ้นได้

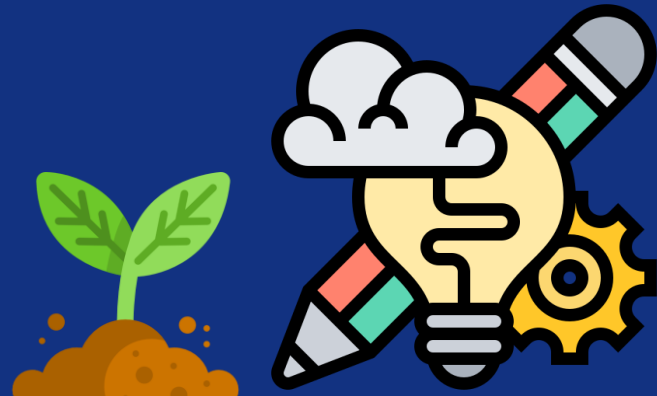

นำเสนอ
ผลการทำกิจกรรม

ออกแบบการเพาะเมล็ด

เน้นย้ำก่อนทำกิจกรรม

ในการออกแบบการเพาะเมล็ด

นักเรียนต้องคำนึงถึง

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

ได้แก่

น้ำหรือความชื้น

ออกซิเจน

อุณหภูมิ

นำเสนอ ผลการทำกิจกรรม

ใบความรู้ที่ 3

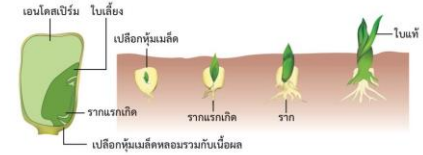
การเปลี่ยนแปลงขณะงอก ของเมล็ดข้าวโพด และเมล็ดถั่วแดง

ใบความรู้ที่ 3

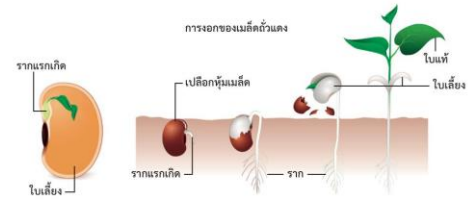
การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพดและเมล็ดถั่วแดง

เมื่อมีการงอกของเมล็ด ส่วนประกอบต่าง ๆ ของเมล็ดจะมีการเปลี่ยนแปลง ดังภาพที่ 1

การงอกของเมล็ดข้าวโพด

การงอกของเมล็ดถั่วแดง

ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพดและเมล็ดถั่วแดง

ขณะที่เมล็ดข้าวโพดงอก ใบเลี้ยงยังคงอยู่ในเมล็ด ในระยะแรก รากแรกเกิดจะงอกจากรากเมล็ดแล้วงอกมาตามแรงโน้มถ่วงของโลก ต่อมาเมื่อรากแรกเกิดจะงอกออกจากเมล็ดในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อใบแท้ใบแรกเจริญขึ้นที่พื้นดินและสามารถรับอาหารได้ ต้นอ่อนจะงอกใช้อาหารจากเอนโดสเปิร์ม

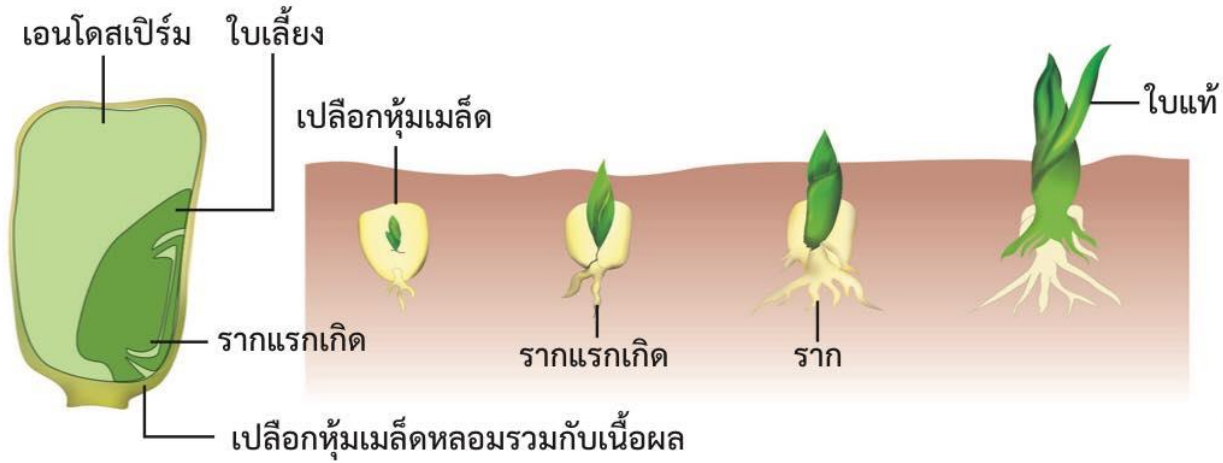
ส่วนการงอกของเมล็ดถั่วแดงนั้นรากแรกเกิดจะงอกจากรากเมล็ดก่อนที่ส่วนต้นอ่อนจะเจริญออกจากเมล็ด จากนั้นต้นอ่อนจะเจริญงอกตัวขึ้นใบเลี้ยงและยอดอ่อนออกมาด้วย เมื่อดันยอดส่วนใบเลี้ยงขึ้นที่ตรง ต้นอ่อนเหนือใบเลี้ยงจะยึดตัวใบเลี้ยงจะงอกทำให้เห็นใบแท้ เมื่อใบแท้เจริญเต็มที่สร้างอาหารได้ ต้นอ่อนจะหยุดการใช้อาหารที่สะสมไว้ในใบเลี้ยง และใบเลี้ยงจะเหี่ยวหลุดร่วงไปในที่สุด

ใบความรู้ที่ 3

การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพด และเมล็ดถั่วแดง

เมื่อมีการงอกของเมล็ด ส่วนประกอบต่าง ๆ ของเมล็ดจะมีการเปลี่ยนแปลง ดังภาพที่ 1

การงอกของเมล็ดข้าวโพด

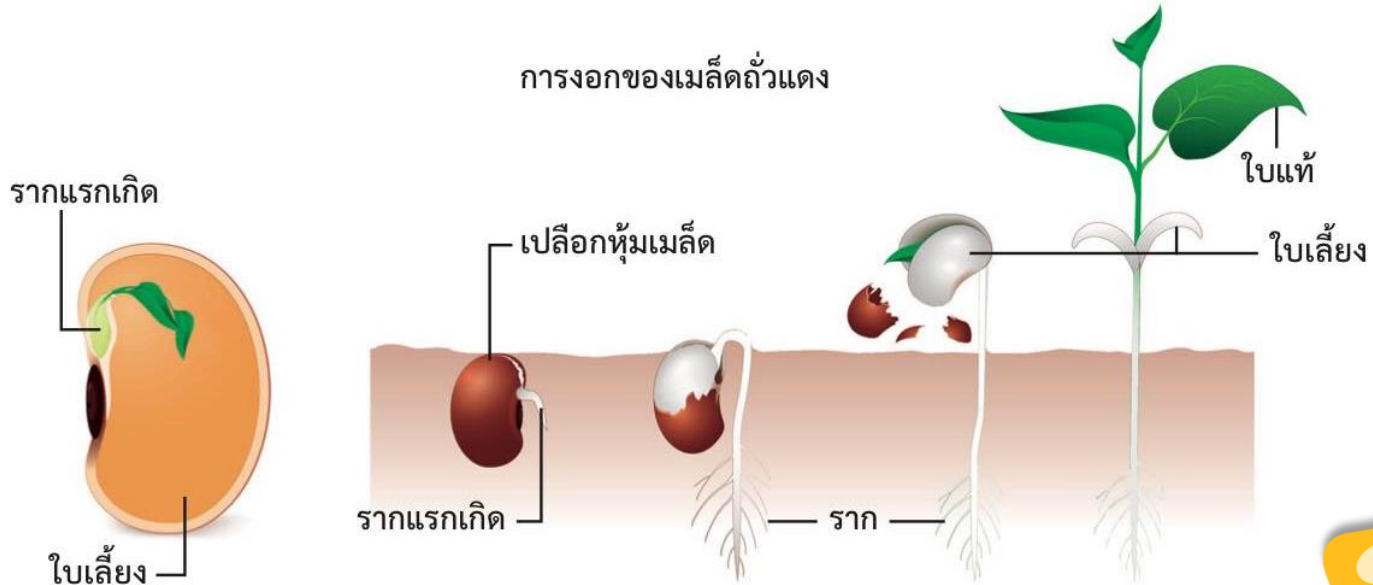
การงอกของเมล็ดถั่วแดง

ใบความรู้ที่ 3

การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพด และเมล็ดถั่วแดง

ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพดและเมล็ดถั่วแดง

ใบความรู้ที่ 3

การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดข้าวโพด และเมล็ดถั่วแดง

ขณะที่เมล็ดข้าวโพดงอก ใบเลี้ยงยังคงอยู่ในเมล็ด ในระยะแรก รากแรกเกิดงอกออกจากเมล็ดแล้วงอกลงมาตามแรงโน้มถ่วงของโลก ต่อมาเยื่อหุ้มยอดแรกเกิดจะงอกออกจากเมล็ดในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อใบแท้ใบแรกเจริญโผล่ขึ้นพื้นดินและสามารถสร้างอาหารได้ ต้นอ่อนจะหยุดใช้อาหารจากเอนโดสเปิร์ม

ส่วนการงอกของเมล็ดถั่วแดงนั้นรากแรกเกิดจะงอกออกจากเมล็ดก่อนที่ส่วนต้นอ่อนจะเจริญออกจากเมล็ด จากนั้นต้นอ่อนจะเจริญงอตัวดึงใบเลี้ยงและยอดอ่อนออกมาด้วย เมื่อต้นอ่อนส่วนใต้ใบเลี้ยงตั้งตรง ต้นอ่อนเหนือใบเลี้ยงจะยึดตัวใบเลี้ยงจะกางออกทำให้เห็นใบแท้ เมื่อใบแท้เจริญเต็มที่สร้างอาหารได้ ต้นอ่อนจะหยุดการใช้อาหารที่สะสมไว้ในใบเลี้ยงและใบเลี้ยงจะเหี่ยวหลุดร่วงไปในที่สุด

คำถามท้ายกิจกรรม

มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับ
การงอกของเมล็ด และปัจจัย
เหล่านั้นมีส่วนช่วย
ในการงอกอย่างไร

แนวคำตอบ

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด ได้แก่

น้ำหรือความชื้น

ช่วยให้เมล็ดหยุดการพักตัวและ
พองขยายขนาดขึ้น เปลือกหุ้ม
เมล็ดอ่อนตัวลงทำให้ รากแรกเกิด
งอกแทงออกจากเมล็ดได้

แนวคำตอบ

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด ได้แก่

ออกซิเจน

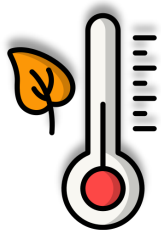
เมล็ดใช้แก๊สออกซิเจนใน
กระบวนการสร้างพลังงาน
ในการงอก

แนวคำตอบ

ปัจจัยในการงอกของเมล็ด ได้แก่

อุณหภูมิ

อุณหภูมิที่เหมาะสมจะส่งผลต่อ
กระบวนการทำงานภายใน
เซลล์ของเมล็ด

คำถามท้ายกิจกรรม

**การออกแบบการเพาะเมล็ด
ของนักเรียนช่วยในการสังเกต
การงอกของเมล็ดได้อย่างไร**

แนวคำตอบ

การใช้ขวดพลาสติกใสและวางเมล็ดไว้ใกล้ด้านในของขวด
จะช่วยให้สังเกตเห็นการงอกได้ง่าย

คำถามท้ายกิจกรรม

การเพาะเมล็ดของนักเรียน

จัดให้มีปัจจัยใดบ้าง

ที่ช่วยในการงอก

เพราะเหตุใด

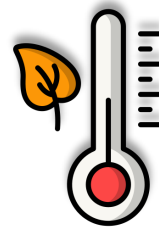
แนวคำตอบ

น้ำหรือความชื้น

ออกซิเจน

อุณหภูมิ

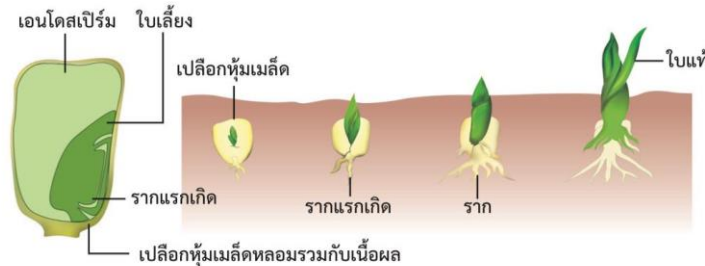

คำถามท้ายกิจกรรม

**การเปลี่ยนแปลงขณะงอก
ของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพด
เหมือนหรือแตกต่างกัน อย่างไร**

แนวคำตอบ

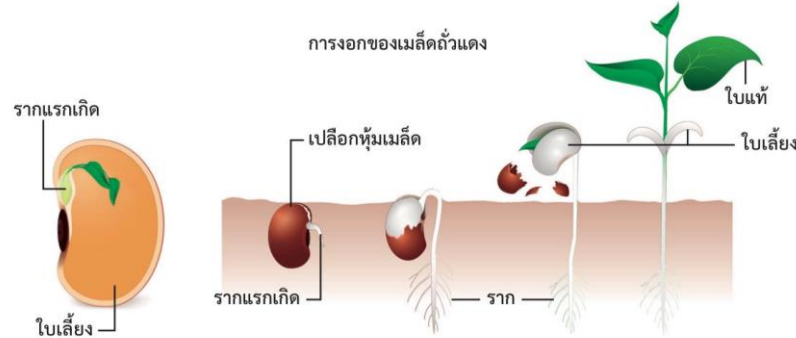
การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพดแตกต่างกัน

โดยขณะที่**เมล็ดข้าวโพด**งอกรากแรกเกิดแทงออกจากเมล็ด
ในเวลาไล่เลี่ยกันกับต้นอ่อน เมื่อใบแท้ใบแรกเจริญ
โผล่ขึ้นพ้นดิน เมล็ดจะเหี่ยวและลีบไป

แนวคำตอบ

การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพดแตกต่างกัน

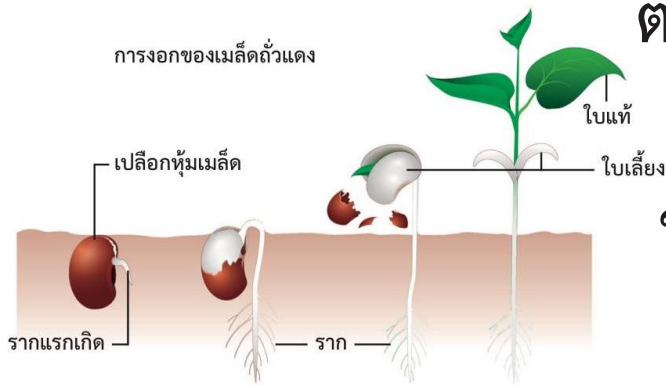

ส่วนการงอกของเมล็ดถั่วแดงรากแรกเกิดจะงอกออกจากเมล็ดก่อน จากนั้นต้นอ่อนจะเจริญเติบโตและโผล่ออกจากเมล็ด

แนวคำตอบ

การเปลี่ยนแปลงขณะงอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพดแตกต่างกัน

ต้นอ่อนจะงอตัวดึงใบเลี้ยงและยอดอ่อนออก
จากเปลือกหุ้มเมล็ด เมื่อต้นอ่อนส่วนใต้
ใบเลี้ยงตั้งตรง ต้นอ่อนเหนือใบเลี้ยงยืดตัว
ใบเลี้ยงจะกางออกทำให้เห็น
ใบแท้และยอดอ่อน

คำถามท้ายกิจกรรม

จากกิจกรรม

ตอนที่ 2

สรุปได้ว่าอย่างไร

แนวคำตอบ

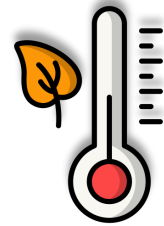
การงอกของเมล็ดถั่วแดงและเมล็ดข้าวโพด
ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

น้ำหรือความชื้น

ออกซิเจน

อุณหภูมิ

สรุปบทเรียน

สรุปบทเรียน

เมล็ดพืชประกอบด้วย

เปลือกหุ้มเมล็ด เอ็มบริโอ และเอนโดสเปิร์ม

เมล็ดจะงอกได้เมื่ออยู่ในสภาพที่มีความชื้น

แก๊สออกซิเจน และอุณหภูมิที่เหมาะสม

สรุปบทเรียน

ในระหว่างการงอกของเมล็ดที่เจริญเป็นต้นอ่อน
จะมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเมล็ดพืชที่มีส่วนประกอบ
แตกต่างกัน จะมีการงอกและการเจริญ
ของต้นอ่อนที่แตกต่างกัน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การสืบพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ

ของพืชดอก

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 พืชดอกสืบพันธุ์อย่างไรถ้าไม่ใช่เมล็ด
2. ใบงานที่ 1 พืชดอกสืบพันธุ์อย่างไรถ้าไม่ใช่เมล็ด
3. ใบความรู้ที่ 1 การสืบพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศของพืชดอก

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่

www.dltv.ac.th

